

# HRVATSKA RIJEČ

Predplatna cijena: na godinu K 12. — Za po godinu K 6. — Za *Sibenik* na godinu donasnjem u kuću K 12. — Za *Inozemstvo* na godinu K 12. — Oglasi tiskaju se po 12 para po peti redak ili po pogodbi. — Priobričena pisma i zahvale tiskaju se po 20 para po peti redak. — Nefrankirana pisma ne primaju se. — Rukopisi se ne vraćaju.

Izlazi sriedom i subotom

Uredništvo, uprava i Tiskara lista nalazi se u ulici Bazilike sv. Jakova. — Oglasi tiskaju se po 12 para po peti redak ili po pogodbi. — Priobričena pisma i zahvale tiskaju se po 20 para po peti redak. — Nefrankirana pisma ne primaju se. — Rukopisi se ne vraćaju.

## Na razmišljanje onima, kojih se tiče.

Kad bi kod stanovnih ljudi bilo iskrenosti, otačbeništva, samopriegora, ljubavi, koliko ima zagrižljivosti, samoljublja plaćeništva, zloće i mržnje, oni bi odavna bili priznali, da se za slobodu i ujedinjenje naše razciepkane domovine ne može uspješno nikako drugačije raditi, nego kako se to naznačiva u poznatom predlogu trojice pravaša.

Računajući sa postojećim činjenicama u samom našem narodu, koji je od pamtiveka razdijeljen na tri glavne vjere, i uvažavajući dogodjaje koji se zbivaju, radi naše nesloge, bez naroda, preko njega i proti njemu, a odlučni su za budućnost narodnog obnaska, predlog je trojice išao za tim da, proti želji vlastodržaca, pruži cjelom našem narodu mogućnost, te svojom voljom upliva na dogodjaje i da svom svojom snagom uzradi za oživotvorenje države hrvatske.

Dakle htjelo se, da se cieti naš narod opre svom svojom snagom protivnjema vlastodržaca i da radi za sebe kako najbolje zna i može.

Protiv predlogu, koji ide u prvom redu za oživotvorenjem hrvatske državne misli, koliko se nije klevetalo, što se nije izmišljalo, kako se nije sumnjilo, krivotvorilo!

Pak? Predlog uz sve to, stoji za sva buduća vremena u svojoj jezgrovitosti i cjelini netaknut i neoboriv, kao jedina moguća osnova po kojoj se naše zemlje mogu ujediniti i narod slobodan postati.

Predlog je to u svojoj bitnosti i po svojim posljedicama najljepši plod državotvorne snage naše stranke, tako da će ga sve ostale stranke u našem narodu morati prihvatiti, ako žele služiti ciljevima naroda svoga, a ne vlastodržcima i tuđinskim uplivima. Predlogom trojice pravaša stvoren je najjednom u našem narodu tako jasan i jednostavan položaj da ga jasnije i jednostavnije nije moguće zamisliti. Ne ostaje nego: ili s narodom k jedinstvu i slobodi, ili radi osobnih probitaka k vlastodržcima služiti im proti jedinstvu i slobodi.

Skup onih prigravaratelja, koji su proti našem predlogu najviše izmišljali i klevetali, već je bio prisiljen da javno izopjevdi, kako svi oni služe ugnjetavačima naše domovine.

Ovim kukavcima ne treba se za to u poslu našeg predloga obračunati, nego onim otačbenicima, koji su u svojoj dobroj vjeri zanašali se na prazne riječi onih plaćenika u Zagrebu, koji su bili prinuđeni javno priznati da podržavaju Raucha.

Tko se od ovakvih plaćenika može čemu dobrom nadati; tko može od njih očekivati, da bi u istinu mogli biti za narod, za njegovu jedinstvo, za njegovu slobodu?

Nego i bez plaćenika ima ih, koji su bili do sada neodlučni i donekle se htjeli tuđiti predlogu trojice, odnosno i akcije za kojom predlog ide.

Na ove valjda je upliva nestalan položaj koji je vladao u međunarodnim odnošajima.

Nu ti nestalni odnošaji su prestali i danas vriede, ako ikad, barem oni razlozi, koji nas jedini moraju voditi u našem političkom djelovanju; nepobitni razlozi, koje sam ja bio u ovom listu iznio još na 3. veljače, a koje danas radi njihove aktualnosti opet prenašam, da ih tako pred ocima onima, koji su se radinavedeni uzroka tuđim predlogom, te da isti uvide, kako smo izgubili veoma dragocijeno vrijeme za stvar domovine naše. Ti razlozi su sljedeći:

1. Čim je nad Bosnom i Hercegovinom proglašeno suverenstvo cara Franje Josipa I, bio sam uvjeren da je sudbina Bosne i Hercegovine prema ovoj monarhiji za nedogledno vrijeme riješena i da tu sudbinu ne će promieniti nikakovo konstrušenje nikakve male vlasti, a velike da imadu preveć i svojih briga, a da bi htjele izazvati ratnih zapletaja.

2. Sva moguća obećanja, sve moguće garancije, sva zaludjivanja naše javnosti, kao da bi vlastodržci narodu hrvatskom od dobre svoje volje što popustili, dali ili darovali, smatrao sam i smatram pletivom neprijatelja moje domovine, neka bi narod pouzdao se u glupa obećanja, i zaboravio na svoje brige. Neke bi se za to natjecao u bratoubijalačkom prkosu i tako pustio vremena neprijateljima da ga posvema i za sve vlike skuće. Svakog onoga tko služi tom pletivu kao mešetar, smatrao sam i smatram plaćenikom odnosno kukavnim izdajikom domovine ili u najboljem slučaju siromasnim naviknikom.

3. U dogovoru Austro-Ugarske sa Turskom i u preporukam veselila, kraljevina Srbija i svi Srbi moraju već uviditi, da je Bosna i Hercegovina za Srbiju izgubljena. Tražiti posebnu skućenu autonomiju ovih zemalja, autonomiju kakovu u izgled stavljaaju austrijski i ugarski vlastodržci, znači za sve nas i za istu Srbiju konačnu propast.

Takova autonomija Bosne i Hercegovine uključuje magjarsko-gospodstvo nad Hrvatskom, njemačko nad Istriom i Dalmacijom, jedno i drugo nad Bosnom, a do malo vremena i nad Srbijom. Značila bi, da ni Hrvati ni Srbi ne će biti narod nego narodnosti, koje će se klati i služiti jačemu gospodarstvu.

Da se do toga čim prije i čim lašnje dodje, nastoji se sada kao nikad tako prije, međusobno razjarivati nas; ne dopušta nam se slobodno progovoriti; sabori se ne sazivaju; Srbe se tamniči; Hrvate se razdražuje veleizdajom proti „države“ Hrvatske; podržaje se Raucha i hvati ga se i služi mu se, jer da štiti Hrvatsko i „suverenost države Hrvatske“; Wekerle ga čak krsti samostalnim organom.

4. Protiv svemu ovomu poniženju nije moguće tražiti lieka u pregovaranjima sa kojim magjarskim ili austrijskim ministrom, jer u povijesti nema primjera da bi koji gospodujući narod u čemu popustio sužnju svome, ako nije na to prisiljen. A i inače to bi bilo u našem slučaju ludo i očekivati, jer Banovina, Dalmacija, Istra, Bosna i Hercegovina svaka za sebe, i u sebi razdvojene, ne mogu ako ne plaziti, prostiti, od milosti živjeti.

5. Dakle s današnjom politikom Banovine t. j. odporom proti prevlasti tuđnjaca treba ne samo nastaviti, nego treba ju i zaoštriti u koliko bi u toj pojačanjoj borbi imalo učestvovati cijelo pučanstvo ovih naših zemalja. Ne samo to, nego ju treba zaoštriti u koliko se ne bi tražilo samo izvršavanje zakona postojećeg nego i oživotvorenje i izvršivanje onih koji su obstojali a bili su nam oteći. Dakle trebalo bi zapojenuti borbu svih nas za samostalnost i ujedinjenje.

Ova borba iziskiva isto toliko snage koliko i svaka druga promjena, koju koalicija misli postići. Ali razlika je u tom što bi cijeli narod više mogao pokazati snage, nego jedan sami dio njegov, i što bi razpolagajući sa više snage i do uspjeha lašnje i prije došao.

6. Nu da cijeli narod razvije svu svoju snagu prema vani, treba da je unutar svojih granica sporazuman i jednodušan. Treba dakle da se Hrvati politički sporazume sa Srbima, da onda zajednički stupe proti neprijatelju. Bio bi to narod od blizu sedam milijuna, koji bi mogao i morao da dostigne što želi.

Narod od blizu sedam milijuna može i ako proganjen, svoje želje dati do znanja gdjeodgo hoće i komu hoće, te bi našao odziva. Radi toga je potrebit svestrani sporazum između zastupnika ovog naroda. Poslije sporazuma dolazi sveobći njihov rad uz pripomoć svega uaroda.

7. Ako postoji tajna konvencija između Rusije i Austro-Ugarske od 18. ožujka 1877, po kojoj bi se naše zemlje imale spojuiti u samostalno državno tijelo, zastupstvo našeg naroda moglo bi se prizvati i na međunarodnu konferenciju. Nu i bez toga, složno zastupstvo naroda od blizu 7 milijuna duša, bila bi sila, s kojom bi se moralo računati u ovoj monarhiji, ako će ona da napreduje.

8. Dinastičko pitanje je za naš narod riješeno i tko ga u ovoj posao i u obće u našu političku borbu upliče, nije nego plaćeni nepri-

atelj naroda. Dinastiji i vladaru ima biti draže da smo slobodni, nego da robujemo tuđim narodima. Dinastijam su samo nezadovoljni narodi neprilični, barem tako uči nas poviest svih vremena i svih naroda.

9. Ujedinjene naše zemlje oko Hrvatske i Me bi najbolji štiti Srbiji, koja bi se uz Crnu Goru, preko Novog Pazara sterala do mora i mogla protegnuti kako je pravedno na jugoztok, da tako uz Hrvatsku započinu ove nov život napredka i bratstva.

Sretnijeg i bogatijeg predjela od naših teško bi bilo naći pod nebom.

10. Odabratu ovu politiku snažnog složnog političkog rada i sporazuma znači odabrati politiku za slobodu domovine; ostati pri starom, znači mrcvariti se, robovati, prosjačiti, znači biti orudjem tuđnjaca i živjeti i raditi za njih, a ne za svoj narod i domovinu.

Odabrati politiku slobode koliko za Hrvate toliko i za Srbe, znači život Hrvatske i Srbije; odabrati politiku vlastodržaca, znači koniec narodnog našeg života.

## Imaju li stanovnici Murtera-Betine pravo ribanja u Kornatu?

Ovo je pitanje, koje se poteže već od kakvih 20, a i više godina, a da ljudi ili iz zlobe, ili iz svoje vlastite koristi, kao pojedinci ne će da stave stvar na čisto, kako bi jednom zavladaala pravica i pobiedilo pravo i ništa drugo, nego pravo.

Sve do godine 1890. stanovnici Murtera-Betine ribali su u kornatskim vodama kao u vodama svog posjeda. Te godine prohtjelo se je nekome, da se dade na lov jagstoga i da proširi lov srdjela. Radi svoje vlastite koristi spojao je mržnju između stanovnika Murtera-Betine i onih Sale. Poreni, poteži i nateži došlo se je do dogovora, dne 7. srpnja 1890. između ribara općine Sale i nekoliko ribara iz Murtera i Betine.

Na temelju ovog zapisnika Saljani su priznali, da su stanovnici Murtera-Betine već od jednog vieka vlasnici kornatskih otoka i to baš Zuta, Sita, Lause i Krunate i da nam ovim otocima živju pred cijele godine, baveći se pašom, i obradjuvanjem polja; da stanovnici ovih otoka i ako pripadnici općine Tiesna, plaćaju općini Sale sve pripadajuće poreze, koje plaća svaki drugi njezin pripadnik, da stanovnici i vlasnici ovih otoka od mnogo i mnogo vremena bave se ribarstvom u vodama koje okružju njihov posjed, a napokon da je tek zadnjih godina ribolov sa strane stanovnika i vlasnika ovih otoka počeo se širiti tako, da bi mogao postati pogibijan za ribare Salske.

Priznajući sve ovo zastupnici općine Salske Lorini i Piasevoli, ipak su sastavili sibilinski zapisnik, koji sadržava dvie glavne tačke, po kojima se oduzlimlje pravo ribanja u Kornatama tamošnjim stanovnicima Murtera i Betine, a isto se skraćuje, tako, da možemo reći ko da i nepostoji. Po svemu ovom zapisu se vidi, da po sriedi nije bilo pravo, nego sila, a mi tu silu osudjujemo i na temelju zakona i zdrava razuma hoćemo da pokopamo.

Pri sastavljanju ovog zapisnika bilo je prisutno samo 10 pripadnika iz Murtera i 2 iz Betine, dok su općinu Salsku zastupala gori imenovana gospoda, a zapisnik je potvrdilo i općinsko vieće u Salima 10. srpnja 1890, po čemu je ovaj akt za općinu Sale i njezine pripadnike postao obvezatan.

Gori naznačenih 10 pripadnika Murtera i 2 Betine nisu bili od nekoga opunomoćeni, da stvaraju ma koji zaključak, s tog gornji zapisnik ne bi, niti može da ima za drgne stanovnike Kornata nikakove pravne moći. Ovo 12 ljudi moglo je slobodno sklapat, „per se ederedi“ kakove mu drago obveze, ali nije moglo bez ikakova opunomoćenja ni pristajanja prodati Saljanima vlasništvo druge stotine svojih suseljaja, koji su to vlasništvo novcem kupili sa svim pravima, što ih je uživao vlasnik, koji je to dobra prodao, a u ta prava spadalo je i pravo ribanja posvemašno neograničeno. Pri-

znajemo, da općina Tiesna, kao takova nije mogla uzeti u zaštitu pripadnike svoje što živu u Kornatu, ali pravica je zahtjevala, a donekle i dužni obziri, da se upita savjet općine, a ne da se ono 12 ljudi vodi u Sale i na neki način pod utiskom straha, a i gladi, prisili na kapitulaciju svojih prava. Da je pako gornji zapisnik ništen za sve ostale stanovnike Kornata izim gornje 12-storice, to nam potvrđuje i sam zakon.

§. 2. naredbe ministarstva trgovine i poljodjelstva u dogovoru s ministarstvom unutrašnjih posala 5. prosinca 1884. glede pomorske ribašine glasi: „Općinama nije dopušteno dati u zakup ribolov, koji je izključivo dopušten stanovnicima obale za morsku milju od obale po propisu §. 1. u pravilniku pomorske ribaštine 6. svibnja 1835.“

§. 1. pravilnika 6. svibnja 1835. glasi: Ribolov na otvorenom moru preko milje daleko od obale slobodan je svakome; a unutar te granice imaju izključivo pravo na ribolov stanovnici obale.“

Pošto se je ovaj paragraf tumačio dvojumice, te su ga više puta inostrani ribari, koji bi se naselili, ili nastavili na obali, tumačili sebi u prilgo, to je pomorska vlada usljed odluke 5. siječnja 1887. br. 33.213 dvorske kancelarije izdala odredbu 27. siječnja 1887. br. 1177 kako sledi: „Kao stanovnici obale, kojima je dozvoljeno izključivo pravo ribanja u prvj morskoj milji od obale imaju se smatrati obćinari onih općina, koji su smješteni na morskoj obali; oni će moći, da uporave svoje pravo samo uzduž obale svoje općine, u koliko ugovori ili konvencionalni običaji ne budu dali obstanak privatnim već stećenim pravima šireg ili užeg uživanja prava ribanja po obalama odnosnih obalnih kotara, pošto pravilnik, kao zakon skroz policajni, niti je mogao da promieni postojeće pravne odnošaje.“

Na temelju ovog paragrafa jasno je kao sunce, da nema nitko pravo da oduzme pravo ribanja u Kornatama onim Murterinicima i Betinjanim, koji su na Kornatskim otocima nastanjani i koji plaćaju porez općini Sale, te tim dobivaju sva prava koja uživa svaki pripadnik općine Salske.

Ako bi gospoda htjela zakvačiti se za gornji sklopljeni zapisnik, te ga uzeti kao „ugovor ili konvencionalni običaj“ tad bi taj imao samo pravnu moć, ako se o toj moći govoriti, samo za onu 12orica, koji su ga podpsali, ili križali, a ne podnipošto za svu silu onih drugih obitelji, koje na Konratu se radjaju, živu i umiru.

Ostavljajući na stranu drugi dio §. 2. gori imenovane ministarske naredbe 5. prosinca 1884. po kojem je jasno, kao sunce, da stanovnici Kornata iz Murtera i Betine, imaju pravo slobodnog ribanja, kao svaki drugi Saljanin, a držeći se onoga, što smo gori naveli, tražimo da se ukine i proglosti ništenim gornji zapisnik datumom „Sale 7. Luglio 1890.“ jer nepravedan da se dozvoli pravo slobodnog ribanja ovim stanovnicima, kako im po pravu i zakonu ide.

## Političke viesti.

**U zastupničkoj kući.** Na 26. o. mj. u kasnoj noći bila je zatvorena zastupnička kuća, te su sjednice odgodjene do 27. travnja. Kuća je razpravljala veterinarski zakon i zakon o opunovašćenju vlade za trgovačke ugovore. Za tim je sledila razprava o prešnom predlogu socijalista glede održanja mira. Tom prigodom ministarski predsjednik Bienerth dao je kratku izjavu, u kojoj je izjavio, da svi faktori bez razlike žele mir, ali i da velikodušnost Austrije ima svoje granice. Ako radi časti i sigurnosti teritorijuma — rekao je nadalje ministar — nastane potreba da se apelira na patriotizam „Austrijanaca“, on je sjeguran, da će u zastupničkoj kući naći jaka odziva. Prešni predlog socialistu — uz nadodatak Ebenhocha, da komora izrazi svoje simpatije vojnicima na granici — bio je jednoglasno primljen.

Potankosti o odreci prijestolonasljednikova. Iz Beograda stižu sljedeće potankosti o odreci prijestolonasljednika Gjorgja. U sriedu posle podne stigla je na ministra izvanjskih posala dra. Milovanovića depeša od ruskog ministra vanjskih posala Izvolzskog. U toj depeši je javljeno Srbiji, da je Rusija pripravna priznati aneksiju Bosne i Hercegovine i da se u slučaju rata Srbija ne može ničemu nadati sa strane Rusije. Odmah se posle primitka ove depeše sastalo ministarsko vijeće u Beogradu. Ministar rata Živković prikazao je u detaljima stanje srbske vojske u omjeru prema vijesti naše monarhije, te je ganuljivim riječima razložio, da Srbija ide uzasnom porazu u susret, ako se bez pomoći Rusije uhvati u koštac sa Austro-Ugarskom. U ovom se ministarskom vijeću dosta predbacilo prijestolonasljedniku Gjorgju. On da je svemu kriv, on da je posle svoga pohoda u Petrogradu uvjeravao o pomoći Rusije; on je uzujmljivao narod svojim govorima te ga fanatizirao do ludila tako, da je sada jedan žestan uzmak za Srbiju nemoguć. Tad je ministarsko vijeće zaključilo, da se ponovo moli kralja, da učini kraj tim agitacijama prijestolonasljednikovima, kojim se Srbija tjera na rub propasti. Kad je kasnije uzisledila audijencija, prikazana je kralju želja, odnosno stvoreni zaključak ministarskog vijeća, da se stane na put najenergичnije tim agitacijama, a istodobno je upozoren kralj na slučaj sobara Kolakovića, te mu je rečeno, da bi bila velika sramota za Srbiju, da na prijestolju imade jednoga prostoga ubojicu, te da postoji pogubljeni svrgnuća dinastije, ako ovaj grijeh ne bude kažnjen. Istodobno je kralj upozoren, da se i časnici bune proti prijestolonasljedniku, jer neće da imaju takovog čovjeka za druga u vojsci. Još u sriedu na večer pozvao je kralj prijestolonasljednika k sebi, te mu prikazao zaključke ministarskog vijeća i zahtijevao od njega, da se odreci prijestolonasjedstva. Iz početka se je prijestolonasljednik uzasno tomu protivio te tvrdio, da on ima jamstvo sa strane cara i Izvolzskog, da Rusija neće u slučaju rata ostaviti Srbiju na cjedilu. Kad mu je kralj na to pokazao prispijele depeše iz Petrograda u kojima se priobćuje, da je Rusija pripravna bezuvjetno priznati aneksiju, te mu predbacilo, da on svojim držanjem tjera domovinu na rub propasti, prijestolonasljednik je izjavio, ako i ne rado, da je pripravan odreci se prava na prijestolje. U sriedu na večer pisao je pismo oduke na ministra predsjednika.

**Franzuzka komora je u svojoj sjednici od 26. o. m. prihvatila prvi dio dnevnog reda zast. Chaignera, kojim se vlada pozivlje, da izdade statut za poštanske činovnike. Drugi je dio dnevnoga reda, kojim se formalno isključuje pravo štrajkovanja, usvojen sa 341 proti 247 glasa. Konačno je sa 470 proti 63 glasa prihvaćena treći dio dnevnoga reda, kojim se vladi izriče povjerenje.**

**Englezki predlog.** U glavnom je Greyov predlog sljedeći: Priznanje aneksije i razoružanje Srbije s jedne, a garancije za mir i susretljivost monarhije s druge strane. Ako se velevlasti sporazume s monarkijom, uslediti će intervencija u nedjelju, a notu monarhije predati će Forgach u ponedjeljak. Srbija će onda imati da se ili priključi ostalim vladama u priznanju aneksije i da provede razoružanje ili da notu odbije i da se zarat.

**Osobno posredovanje cara Vilima.** Pariski "Temps" javlja, da je car Vilim u najnovije vrijeme pisao caru Nikolaju i prijestolonasljedniku Franju Ferdinandu. U pismu na rusko cara posreduje, e da bi Rusija priznala aneksiju Bosne i Hercegovine. Austro-ugarskom

priestolonasljedniku izjavljuje u pismu solidarnost Njemačke napram svojoj saveznicima, ali moli ga, da bi poradio za mir.

**Razvrat daljnjih dogodjaja.** Prama vjestima iz Beča stvari će se dalje sljedeće razvijati: Austro-Ugarska će do nedjelje čekati, da se velevlasti po mogućnosti sporazume o formuli, kako će intervenirati u Beogradu. Ako do nedjelje ne dodje do sporazumljenja, Austro-Ugarska će bezodvlačno i bez ikakvog obzira ublaštiti poslanika Forgacha na novi demarče pa i onda ako pregovori budu dalje trajali. Ako bi pregovori do nedjelje uspjeli, Austro-Ugarska će čekati, dok kolektivni korak u Beogradu bude učinjen i dok se vidi, kako će taj na Srbiju djelovati. Drži se, da će Srbija nastojati da olakša u odgovoru svoje stanovništvo napravitom u notu od 10. ožujka i da će to učiniti u notu, koju će odslati na sve velevlasti pa i na Austro-Ugarsku, onda će u obće odpasti svaki daljni „demarče“ Forgacha u Beogradu.

**Rusija i aneksija.** Da je Rusija pristala na aneksiju Bosne i Hercegovine bez pridržaja, javile su novine u prvom radostnom iznenađenju. Medjutim valja sve vijesti formulirati ovako: Rusija se izjavila spremnom, da će sada aneksiju sa ili bez konferencije priznati, ako se Austro-Ugarska radi toga obrati na vlasti. Točni tekst ruske note, kojom je uz ovaj priuridžaj pristala na aneksiju glasi: „Pošto je Austro-Ugarska vlasti obavijestila o sklopljenom Austro-turskom sporazumu, carska je ruska vlada toga nazora, da se protiv priznanja aneksije Bosne i Hercegovine nebi dalo ništa prigovoriti, ako bi Austrija od vlasti takovo priznanje zatražila. Takov bi korak bio opravdan, jer je s jedne strane austro-turskim sporazumom pravno ustanovljen prenos suverenitetskih prava Turske na Austro-Ugarsku, a s druge bi se strane zadovoljilo i tomu, da se međunarodni ugovori smiju nještati samo privolom svih signatarnih vlasti. — Ruska je vlada s toga pripravna bečkom kabinetu pod gornjim uvjetom priznati aneksiju, bilo to sad putem konferencije ili putem identičnih nota signatarnih vlasti berlinskoga ugovora. U Beču je o situaciji nakon privole sa strane Rusije na aneksiju izdano službeno saopćenje u kojemu se veli, da je u bosanskom pitanju bez sumnje nastupila poboljšica ali u srbskom pitanju nema — kao ni prije — nikakove promjene. Što se tiče engleske note, to se pregovori između vlasti još nastavlja.

**Razsajp njeimačkog bloka?** Već duogotrajna latentna nutarnja politička kriza u Njemačkoj postala je akutna. Konflikt je izbio kod razprave o porezu na žestu. Za ovaj je porez izradila podkomisija zakonsku osnovu, koja je podpunu agrarna, a ne uzima ni malo obzira na trgovinu spiritom. Na taj je način za slobodoumike u njemačkom parlamentu postala ova osnova o porezu neprihvatljiva. Kad su konservativci opazili, da porez na mjestu neće moći pruturati s pomoću bloka, onda se oni sporazumješe s centrumom. U sjednici od 26. o. m. njemačkog sabora izjavio je vodja konzervativaca, da njima već i nije stalo do održanja bloka. Iz te izjave izlazi, da konzervativci misle još jedino o nacionalnim pitanjima održat bloka. Inače posve slobodne ruke. Unatoč ove izjave ne misle definitivno odkazati svoju službu bloku, nego ovakovim grožnjama hoće da iznudne što više koncesija za svoje porezne osnove. Knez Bülow računao je dosada s time, da će porez na žestu pruturati s pomoću centroma i konservativaca, a ostale porezne osnove s pomoću bloka. Medjutim su u parlamentu prilike takove, da ni Bülow ne može više sjedjeti na dvije

stolice. Veliko je pitanje, hoće li Bülow u ovakovim prilikama moći još dugo ostati na svome mjestu. On nastoji da to mjesto zadrži na svaki način. Inače je odošaj između cara i Billova sada povoljan. Neima više prijašnje napetosti.

## Pravo na novčanu podporu za obitelji ljudi sad pozvanih u vojsku.

Na osnovi zakona od 13. lipnja 1880. br. 70 l. d. z., dieli država pripomoči za obitelji osoba pozvanih sad pod oružje.

Ministar zemaljske obrane na 18. tek. mj. u vojnom odboru zastupničke kuće izričito je rekao, da je sad nastao slučaj, da obitelji pozvanih u vojsku (i mornaricu) dobiju pripomoči.

Pravo na podporu, imaju osudne obitelji pozvanih osoba, osobito one, koje žive od nadnica, bilo da ove primaju u službi državnoj ili privatnoj. Po tom imaju pravo na podporu u prvom redu žena i djeca pa i roditelji, djedovi i braća, u koliko ih pozvani pod oružje hrane.

Podpora se dieli za svakoga pozvanoga pod oružje. Podpora se dobiva u novcu iz državne blagajne i baš za prehranu i za stanarinu. Ukupno u Dalmaciji za svaku osobu, koja ima pravo na podporu, ide na dan: 84 pare ako ima više od 8 godina, a 42 pare ako ima manje od 8 godina.

Nikako pak ukupna podpora za jednu obitelj ne smije biti veća, nego li je dobivao dotični pozvanik pod oružje.

Podporu treba pitati kod kotarskog poglavarstva pismenom molbom, koju treba sastaviti po sljedećem uzorku:

C. k. kotarskom poglavarstvu

Šibeniku.

Marija Župić žena Ivanova

iz

Doca.

Moj muž Ivan rođen godine 1878. bio je pozvan dana 20. ožujka o. g. pod oružje u c. k. domobranksu pukovniju u Šibenik. Ostavio je kod kuće mene i troje djece; on nas je jedini uzdržavao svojom nadnicom, te smo sad u potpunju biedi, jer ništa ne posjedujemo.

Pitamoga doznacjenje podpore u smislu zakona od 13. lipnja 1880., br. 70 l. d. z. Djeca mi imaju 3, 5 i 8 godina.

Podpis.

Ne treba za molbenicu nikakvog bilješka, ni treba trošiti ni za poštarinu, kad se molba — nepreporučeno — preda na poštu.

Podpore će se primati unapried isplaćene svakog 1. i 16. od mjeseca.

Potanje obavijesti dava naše uredništvo.

## Pokrajnske vijesti.

**U eri rješanja jezičnog pitanja.** O novoj godini na namjestništvu bili su uvedeni pečati i tiskanice sa samim jednim nadpisom: hrvatskim, kako je i moralo da bude prama pravdom i narodnom karakteru ove zemlje. Sada su te tiskanice i ti pečati bili povučeni i zamenjeni novim, koji su stigli iz Beča. Novi pečati, nove tiskanice imaju dvojezičan nadpis: hrvatski i talijanski!

**Mladavisa.** Jučer mladomislis D. Jerko Vodanović iz Visa prikazao je svoju prvu misu u crkvi Sv. Marije u Zadru.

**Obtrnička škola** u Zadru otvorit će se narednom skol. godinom.

**Obćinska štedionica** u Benkovcu od 15. veljače do 31. prosinca 1908. imala je primitka 599.101.26 K., a izdatka 591.979.43. Ukupnog prometa K. 1, 191.080.69.

**Dozvola sadjenja duhana u Dalmaciji.** Kako čujemo dozvoljeno je sadjenje duhana po cijeloj Dalmaciji, kao i na otocima Brać, Mlet, Šipan, Rab, Pag, Vis, Hvar, Soća, Pašman, Ugljan, Sestrinj, Vir, Silba, Premuda, Ist, Dugi otok, Čiovo, Olib i Mulat. Nu sadjenje duhana dozvoljeno je samo na k tome prikladnim mjestima i onima, koji dobiju službeno odobrenje. Istovremeno sadjenje duhana u Dalmaciji i Hercegovine nije dozvoljeno, a mladice iz Hercegovine ne smiju se prenaštati u Dalmaciju.

**Konobarski nadzornici.** Javljeno je već, da je ministarstvo imenovalo dva konobarska nadzornika za Dalmaciju. Sada saznajemo, da sjedište nadzornika za južnu Dalmaciju neće biti u Dubrovniku već u Korčuli, što nam se čini vrlo neugodno i štetno za samu stvar. Za kotarske Korčulanske, Metkovske, Dubrovačke i Kotarske naravno je sjedište Dubrovnik a i radi komunikacije najzgodnije. Ne znamo koji su baš razlozi vodili c. k. vladu da izabere Korčulu kao sjedište; ali ako je to stoga učinjeno, što taj kotar najviše producira vina, mislimo da to nije opravdano, jer držimo, da bi se moralo jednako nadzirati trgovce s vinom i producente. Nadamo se, da će naša vlada popraviti ovu pogriješku.

## Iz hrvatskih zemalja.

**Nova uhienjća u veleizdajničkoj aferi.** Izražni sudac dr. Košutić dao je uhiti u Mitrovici liečnika dr. Miloša Mojsića, predsjednika mitrovačke organizacije srbske samostalne stranke i gradskog žinvara Pavla Radovanovića. U Irigu uhien je dr. Grčić i posljednik Pavao Stojičić — sve članovi srpske samostalne stranke. Sva četvorica dovedena su u Zagreb i predani u zvez kr. sudbenoga suda.

**Stogodišnjica N. Gogola.** Dne 1. travnja ove god. proslavit će se u hrv. kazalštu 100-godišnjica slavnoga ruskoga pisca N. Gogola sa predstavom „Revizora“.

**Skupština „Matice Hrvatske“.** Frankoleonarci bili su se dali punom parom na to, da osvoje „Maticu Hrvatsku“. No doživješe gradan fiasko, kakovom se ni u snu nadali nisu. Nije im pomoglo ni što, što su u zadnji čas triestdeset svojih pristajača začelnili i dovukli čak iz Broda dr. Elegovića itd. — sve je to bilo uzalud. Skupština se sama otdržavala uz doslje neubičajeno sudjelovanje; pristupilo je preko 200 učesnika. U 4 sata po podne predsjednik dr. Gjuro Arnold otvara skupštinu. Pozdravlja u prvom redu izaslanske „Matice Slovenske“ i to: predsjednika dra. Frana Ilešića i tajnika Podkrajšeka. (Živilj!) Zatim drži razmatranja o jedinstvenoj narodnoj kulturi. Na koncu najavljuje, da stavlja skupštinu na raspolaganje čast, koju je sedam godina obnašao i to sa zdravstvenih razloga. Dr. Fran Ilešić zahvaljuje na pozdrvu predsjednika. Želi hrvatskom narodu unutarnji moralni red i veličinu. Zahvaljuje predsjedniku što je pod njegovim predsjedjenctvom došlo do sveze i uzajamnoga rada između „Matice Hrvatske“ i „Matice Slovenske“, te pozivlje da se na tom putu uztraje. Tajnik dr. Ante Radčić čita izvješće o radu „Matice Hrvatske“. Dr. Stjepan Ornerčić blagajničko izvješće za god. 1908. Krešić Milan, tajnik trg. obrt. komore izriče vrline predsjednika dr. Gj. Arnolda i predlaže, da mu se izrazi duboka zahvalnost. Dr. Arnold je

## Priručnik za ribara.

### II. Naše more.

Jadransko more jest dio Sredozemnog mora. Obilva istočni dio Italije, Goricu, Trst, Istru, Hrvatsko primorje, Dalmaciju i mali komad Crnogorske obale kod Bara, te Arbaniju. Dužina mu je 4000 pomorskih milja, širina od 90 do 130, a površina iznosi 40.000 četvornih pomorskih milja. Početak mu je između Otranta na obali Italije i hirta Linguethe na obali Albanije. Dalačnica između ove dvie obale iznosi kakvih 40 pomorskih milja, tako da mnogi drže, da su neki stari namjeravali ove dvie glavine spojiti jednim mostom.

Dubina Jadranskog mora nije svukud jednaka. Najpliće je naše more na sjeveru. Oko Premature u Istri pada na dubinu od 50 m. Izpod Žiraja dubina je od 220 m. Kod otoka Jabuke 240 m, a od Pelagruže naprama brdu Gargantu u Italiji 1650 m. Između prodora, zaleva i zatona, dakle onih položaja, koji su za ribarstvo najznamenitiji, dubina je raznolika.

Podjemo li na dno Jadranskog mora, ili bolje rečeno, njegovo korito, opaziti ćemo da je istočna obala Istre, Hrvatskog Primorja i Dalma-

cije strma, a zapadna Istarska i istočna obala Italije sve do brda Garganta spušta se malo po malo u more. Po ovome, najveću dubinu nalazimo ne po sredini, nego mnogo bliže našim obalama. Dno našeg mora nije ravno, već se ovdje ondje spušta strmovito u prodore i koline, te po tome nije podnoptvo moguće ustanoviti, koliko baš uprav iznosi njegova prava podmorska površina.

Budući da na slanost mora mnogo uplivaju rudne tvarine, koje kiša u more donosi, to i slanost našeg mora nije svukud jednaka, već se ona mienja naprama raznim položajima, dubini i dobi godine. Čim je more slanije, tim je i gušće. Profesor Vierthaler izrazio je gustocu našeg mora okofo Hvara u mjesecu veljači, travnju, srpnju i to na jednoj stopi dubine, pak od 6 do 12 stopa i po tome je ustanovio, da čim idemo više u dubinu, da je more gušće, izim onih položaja u kojima je izvor sladke vode ili usšće koje rijeke. Po ovome novigradski, šibenski, Bokokotorski zaljev, mnogo manje su slani, a po tome i manje gusti nego li je ostalo naše more. Slanost mora mnogo utječe na ribarstvo, te ona mora, koja nemaju dostatnu količinu slanosti oskudievaju ribama. Naše more je slanije na na-

šim stranama, nego li na obali Italije, koju Jadrans obilva, a po tome je i bogatije svakovrstnim ribama.

Toplota Jadranskog mora mienja se po dobi godine kao i drugih mora. Profesori Wolf, Lukscha, Vierthaler i vitez Hopfgartner, izmjerili su toplotu i našeg mora, a osobito ovaj zadnji onu okolo Hvara g. 1869 na dubini od 120 noga i na površini, pa je našao da je toplina

u sienju na površini 107° C.	na 120 stopa 11°25'
veljači . . . 9°20 "	9°85 "
ožujku . . . 10°65 "	10°50 "
travnju . . . 12°50 "	10°90 "
svibnju . . . 14°65 "	12°00 "
lipnju . . . 17°40 "	13°05 "
srpnju . . . 18°54 "	12°10 "
kolovožu . . . 21°00 "	12°55 "
ruju . . . 17°60 "	13°06 "
listopadu . . . 15°70 "	15°40 "
studenomu . . . 14°20 "	14°25 "
prosincu . . . 11°95 "	11°90 "

Kako se iz ovoga vidi, ljeti, toplina možemo reći pada što idemo u dubinu, a zimi biva obratno. Da i toplina mora upliva mnogo na razvoj i stalni boravak nekih riba, o tome ne treba dokazati, jer svaki pa i najprostiji ribar to po svom iskustvu zna. Na toplinu mora mnogo

utječu morske struje, a i vjetrovi. U našem moru redoviti vjetrovi su bura, jug i zapadnjak (maštral). Nu osim ovih redovitih znanu vladati i neki mjestni vjetrovi, a često nas ljeti posjeti i tebić.

Vjetar na koliko jak bio ne može da uzburka more preko 30 m., a izpod ove dubine vlada uvijek mrtna tišina (bonaca). Morske struje u našem moru su nezmatne. Glavna struja se uzdiže sa naše strane, a povraća se pit obale Italije. Više od morskih struja za naše more ima vridnotu plima i oseka, koja se zna dignuti i spustiti do 2 metara.

Kao što na bilje i životinje, koje rastu na kopnu mnogo utječe toplina, svjetlost, vjetar itd. tako isto toplina mora, njegova gustuća, vjetrovi i struje utječu na razvoj onih stvorova, koji u moru žive. Pa kao što ima ljudi na koje više mjenja djeluje vjetar, toplina, studen itd. tako ima i morskih stvorova, koji se radje nalaze u studenom, tammom, grebanostom položaju, nego li na svjetlom, toptom itd.

S ovog razloga i prama naravi našeg mora nalazimo u njemu i različiti riba, bilo stalna boravišta, bilo da u naše more dolaze i iz njega odlaze.

(Nastavit će se.)

# Hrvatska Vjeresijska Banka u Dubrovniku 1908.

## UPRAVNO VIJEĆE

Prvi potpredsjednik:  
ARNOLD FRANJO

Predsjednik:  
ČINGRIJA Dr. MELKO

Drugi potpredsjednik:  
CRNADAK MILIVOJ

DE GIULLI Dr. IVO

GVOZDEN RADO

KESOVIA MATO

KULMER grof MIROSLAV

MICIĆ BOŽO

PODIĆ Dr. BALDO

STJEPOVIĆ IVO

ZAGO ANTUN

Ravnatelj:  
GJIVIĆ STIJEPO

## IZVJEŠTAJ UPRAVNOGA VIJEĆA.

### Slavna glavna skupštino!

Čast nam je, da izvjestimo gospodu akcionare o našem radu i o poslovnim prilikama našeg zavoda te da položimo glavnoj skupštini račun za isteklu godinu.

I prošle godine postigli smo u svim granama našeg poslovanja znatno veći promet, koji se zreali u konačnim računima, te Vam ih prikazujemo, po kojima ćete moći, da prosudite povoljan razvitak zavoda.

Obzirom na nepovoljne prilike minule godine, koje su utjecale na poslovanje zavoda, zadovoljni smo također sa polućenim uspjehom. Kao nepovoljne prilike pomenuti nam je posljedice svjetske krize pretrpeli, koja je kasnije našla odjeka u Dalmaciji. Zatim nesredene političke odnose na Balkanu, dugotrajnu krizu u pomorstvu, te posvemašnju lanjsku nerodicu glavnih poljodjelskih proizvoda naše pokrajine, osim vina, koje pak ne nalazi povoljne prode. Sve je to osjetio neizravno i ako ne u znatnoj mjeri i naš zavod. Tim uzrocima treba pripisati da ulošci naših poslovnih prijatelja nijesu porasli u istom razmjeru, kao predašnjih godina te smo radi toga bili prisiljeni, usprkos tomu što smo bili veoma susteljivi i oprezni pri sklapanju novih posala, osobito drugom polovicom minule godine, poslužiti se reeskomptom u većoj mjeri, e da udovoljimo opravdanim zahtjevima naših mušterija.

Sve tri naše podružnice lijepo se razvijaju i napreduju.

Uspjeh poslovanja prošle godine, koja je šesta našeg opstanka, razabire se najbolje iz samih računa. Ukupni promet prošle godine iznašao je K 201,901.663'48

a promet u blagajnama . . . . . K 103,784,707'30

Pojedini glavni računi iskazuju:

### Ulošci na knjižice:

uloženo sa kamatama . . . . .	K	2,351.259'16
povraćeno . . . . .	"	994.618'51
stanje 31./12. 1908. . . . .	K	1,356.640'65

### Mjenice:

eskomptovano . . . . .	K	13,552.312'76
naplaćeno . . . . .	"	9,853.189'99
stanje 31./12. 1908. . . . .	K	3,699.122'77

### Papiri od vrijednosti:

kupljeno . . . . .	"	1,511.382'67
prodano . . . . .	"	731.858'63
stanje 31./12. 1908. . . . .	K	779.524'04

### Valute i devize:

kupljeno . . . . .	K	2,000.614'15
prodano . . . . .	"	1,964.394'49
stanje 31./12. 1908. . . . .	K	36.219'66

### Predumjovi na papire od vrijednosti:

podijeljeno . . . . .	K	934.411'83
iskupljeno . . . . .	"	590.194'07
stanje 31./12. 1908. . . . .	K	344.217'76

### Tekući računi:

uloženo . . . . .	K	45,916.565'95
povraćeno . . . . .	"	47,619.792'62
vjerovnici . . . . .	K	6,408.726'86
dužnici . . . . .	"	4,705,500'19
stanje 31./12. 1908. . . . .	"	1,703.226'67

Dobitka imali smo . . . . .	K	103.835'02
a kad se odbije prenos od g. 1907. . . . .	"	11.215'52
čisti dobitak iznosi . . . . .	K	92.637'50

### Od toga ima se

a) preneti u pričuvnu zakladu akcionara (§. 63. p.) . . . . .	K	4.631'88
b) pridržati za dividendu 5% od uplaćene akcionarske glavnice (§. 65. p.) . . . . .	"	50.000'—
c) pridržati za tantijemu upravnog vijeća (§§. 29. i 65. p.) . . . . .	"	3.800'57
d) pridržati za tantijemu predstojništva podružnica (§§. 65. i 174.) . . . . .	"	5.033'80
Preostatak . . . . .	K	29.171'25
pribojivši prijenos od prošle godine . . . . .	"	11.215'52
skupa . . . . .	K	40.386'77

### predlažemo, da se ovako porazdijeli:

e) da se poda kao nagrada gg. članovima revizijskoga odbora . . . . .	K	1.000'—
f) da se prenese u pričuvnu zakladu akcionara još . . . . .	"	5.368'12
g) da se plati za superdividendu 1% . . . . .	"	10.000'—
h) da se honoriraju prisutnice . . . . .	"	1.000'—
i) da se dade na raspoloženje uprav. vijeća za dobr. i prov. svrhe . . . . .	"	1.000'—
j) da se prenese na novi račun . . . . .	"	22.018'65
	"	40.386'77

Bude li primljen naš prijedlog, kupon naših akcija isplaćivat će se od 1. aprila o. g. sa K 30, a pričuvna zaklada akcionara narasti će na K 140.000'—.

Prošle godine otela nam je nemila smrt vrijednog druga, g. Dr. Stjepana pl. Miletića, bivšeg člana našeg upravnog vijeća, koji je uvijek zdušno promicao interese našeg zavoda. Slava mu!

Pošto ove godine istupaju sljedeća gg. Dr. Melko Čingrija, Franjo Arnold, Milivoj Crnadak, Dr. Ivo DeGiulli, Rado Gvozden, Božo Mitić, Dr. Baldo Podić iz upravnog vijeća (§. 22. prav.) a gg. Robert Leibenfrost, Dr. Ljudevit Marotti, Andro Puljizević i Ivo M. Račić iz revizijskoga odbora (§. 20. prav.) metnuli smo na dnevni red biranje novih članova. Članovi te istupaju mogu biti ponovno birani.

Molimo glavnu skupštinu, da izvoli primiti na znanje naš izvještaj, te podijeliti nama i revizijskom odboru apsolutorij.

Upravno vijeće.

### AKTIVA

### RAČUN RAZMJERE

### PASIVA

	Kruna	para		Kruna	para
Gotovina . . . . .	163.537	44	Dionička glavnica . . . . .	1,000.000	—
Mjenice . . . . .	3,699.122	77	Pričuvna zaklada . . . . .	130.000	—
Dužnici . . . . .	4,705.500	19	Mirovinska zaklada . . . . .	6.634	48
Vrijednosni papir . . . . .	779.524	04	kamatni po §. 63. pravilnika . . . . .	2.792'12	
Predumjovi . . . . .	344.217	76	Ulošci na knjižice . . . . .	1,356.640	65
Valute i devize . . . . .	36.219	66	Vjerovnici . . . . .	6,408.726	86
Mjenice na unovčenje . . . . .	27.401	88	Ustupljene mjenice . . . . .	721.569	73
Polozi . . . . .	7,321.450	90	Prihvati i jamčevine . . . . .	10.594	91
Namještaj i pribor . . . . .	37.825'14		Nepodignuta dividenda . . . . .	360	—
otpis . . . . .	3.782'51		Prelazne stavke . . . . .	51.186	72
	34.042	63	Vlasnici pologa . . . . .	7,321.450	90
			Dobitak . . . . .	103.853	02
	17,111.017	27		17,111.017	27

### GUBITAK

### RAČUN GUBITKA I DOBITKA

### DOBITAK

	Kruna	para		Kruna	para
Kamati . . . . .			Prenos dobitka od god. 1907. . . . .	11.215	52
uložaka . . . . .	54.493'60		Kamati . . . . .		
tekućih računa . . . . .	180.972'53	235.466	mjenica . . . . .	205.237'07	
Upravni troškovi . . . . .	94.699	18	tekućih računa . . . . .	152.500'24	
Porezi i pristojbe . . . . .	40.126'41		vrijednosnih papira . . . . .	30.990'73	
manje prenos prošle godine . . . . .	10.000'—	30.126	predumjova . . . . .	20.266'09	408.994
Otpisi . . . . .			Dobici: od deviza, efekata i valuta . . . . .	9.092	02
od namještaja i pribora . . . . .	3.782	51	Providba . . . . .	38.625	58
Dobitak . . . . .	103.853	02			
	467.927	25		467.927	25

U Dubrovniku, dne 31. decembra 1908.

Ravnatelj:  
Stijepo Gjivić, s. r.

Za knjigovodstvo:  
Ivo Krasovac, s. r.

Ispitano, sa glavnim i pomoćnim knjigama suglasno i u redu pronađeno.

Revizijski odbor:

Robert Leibenfrost, s. r.

Antun Milić, s. r.

Dr. Ljudevit Marotti, s. r.

Andro Puljizević, s. r.

Ivo M. Račić, s. r.

**RAZVOJ**  
**HRVATSKE VJERESIJSKE BANKE**  
 kroz prvo šest godina opstanka.

	1903.			1904.			1905.			1906.			1907.			1908.		
	Stanje	Stanje	Porast prema 1903.	Stanje	Porast prema 1904.	Stanje	Porast prema 1905.	Stanje	Porast prema 1906.	Stanje	Porast prema 1907.	Stanje	Porast prema 1908.	Stanje	Porast prema 1909.			
Ulošci na knjižice . . . . .	751.420,62	871.140,81	119.720,19	767.874,71	- 103.266,10	840.961,95	73.087,24	1.192.192,81	351.230,86	1.356.640,65	164.447,84							
Vjerovnici u tekućem računu . . . . .	701.668,36	1.700.610,87	998.942,51	3.304.029,19	1.603.418,32	4.887.958,98	1.583.929,79	5.844.621,55	956.662,57	6.408.726,86	564.105,31							
Mjenice . . . . .	1.022.027,97	1.988.960,53	966.932,56	2.644.561,68	655.601,15	3.339.532,02	694.970,34	4.044.140,08	704.608,06	3.699.122,77	- 345.017,31							
Papiri od vrijednosti . . . . .	308.757,87	385.645,75	76.887,88	414.644,56	28.998,81	514.109,13	99.464,57	577.691,59	63.582,26	779.524,04	201.832,65							
Predumovi na vrijednosne papire	78.982,54	99.816,83	20.834,49	220.134,23	120.317,40	300.948,95	80.814,72	348.346,38	47.397,43	344.217,76	- 4.128,62							
Dužnici u tekućem računu . . . . .	473.812,31	552.277,55	78.465,24	1.825.312,15	1.273.034,60	2.172.168,90	346.856,75	3.211.983,29	1.039.814,39	4.705.500,19	1.493.516,90							
Dobitak . . . . .	33.738,95	48.971,40	15.232,45	66.996,50	18.025,10	77.180,01	10.183,51	112.276,12	35.096,11	103.853,02	- 8.423,10							
Pričuvna zaklada akcionara . . . . .	7.000,—	11.000,—	4.000,—	30.000,—	19.000,—	60.000,—	30.000,—	130.000,—	70.000,—	140.000,—	10.000,—							
Dividende . . . . .	5 <sup>0</sup> / <sub>0</sub> 25.000,—	5 <sup>0</sup> / <sub>0</sub> 25.000,—	—,—	5 <sup>0</sup> / <sub>0</sub> 25.000,—	—,—	6 <sup>0</sup> / <sub>0</sub> 30.000,—	1 <sup>0</sup> / <sub>0</sub> 5.000,—	6 <sup>0</sup> / <sub>0</sub> 60.000,—	—,—	6 <sup>0</sup> / <sub>0</sub> 60.000,—	—,—							
Promet . . . . .	29.502.513,04	55.632.482,89	26.129.969,85	78.229.467,66	22.596.984,77	118.981.600,18	40.752.132,52	192.957.674,80	73.976.074,62	201.901.663,48	8.943.988,68							

<sup>1)</sup> Ako bude prihvaćen prijedlog upravnog vijeća.

ne samo hrvatski poeta nego i hrvatski patriota. Dr. Rudolf Horvat iziće zasluge potpredsjednika „Matice“ sveučilištnoga profesora Vjek. Klaića, koji je bio duša „Matice“, desna ruka predsjednika. — Predlaže, da se prof. Klaić i dr. Arnold imenuju začasnim članovima. (Burno odobravanje, Predlog je jednoglasno primljen). Predlaže se na popunjene odbora. Prama štatu u tpuđu: predsjednik Arnold, blagajnik Ortner, tajnik dr. Radić i odbornici: Bosanac, Kučera, Milobar i Pinter. Na časti zahvalo se; potpredsjednik prof. Klaić. Odbor predlaže skupštini sljedeću listinu kandidirajućih: za predsjednika prof. dr. Otona Kučera; za potpredsjednika, knjiž. umj. odbora: prof. Krstu Pavletića; za blagajnika Otona Bošnjaka, konačno za odbornike, knjiž. umj. odbora. dr. Stj. Bosanca, prof. Roberta Pintera, Vladimira Trešćec-Borothu, a za odbornike gospodarskog odbora: Janka Leskovara, Veljka Tomića, a kao odb. zamjenika u gospodarskom odboru: profesora dr. Branka Drechslera. Ta je listina posvema prošla i to tako, da je dr. Kučera dobio 147, Krsto Pavletić 148, O. Bošnjak 99, dr. Bosanac 190, dr. Pinter 149, Trešćec-Borotha 135, J. Leskovar 138, Veljko Tomić 111, a dr. B. Drechsler 135 glasova. Protiv te listine odborove postavili su, frankovci sljedeću listinu kandidata: Predsjednika dr. Išu Kršnjavoga, za potpredsjednika O. Kučera, za odbornike dr. Stj. Bosanca, dr. N. Andrića, Janka Leskovara, dr. M. Marchettia, dr. Milana Ogrizovića, za blagajnika dr. Stj. Ortnera. Ta je listina pala, jer je dr. Kršnjavi dobio 51, dr. Kučera 44, dr. Andrić 61, dr. Leskovar 61, Marchetti 47, dr. Ogrizović 64 a dr. Ortner kao blagajnički kandidat 95 glasova. Frankovci iza ovakovog poraza kao pofureni sve jedan za drugim napraviše „šmitcove“. Skupština je odmah iza toga zaključena.

**Novi put od Matulja do Lovrana.** U Beču su se ovih dana vodili pregovori radi gradnje novog paralelnog puta od Matulja preko Voloskog, Opatije i Veprična na Lovranu. Isti je postao potrebit osobito usljed tramvajske pruge po starom putu. Konferencijama su prisustvovali kotarski poglavar u Voloskom barun Schmidt i narodni zastupnik Spičić. I ministarstvo za javne radnje i ono financija je priznalo potrebu izgradnje, te će, u najkraće vrijeme biti raspisana dražba za zakup gradnje, koja je proračunata na 800 tisuća kruna.

**Mjesto ribarskog stražara.** U Koprku je otvoren natječaj na mjesto pilota, koji ima obavljati službu ribarskog stražara. Placa je 900 kruna, 270 kruna službenog doplatka, paušal za put i odora. Natječaj traje 6 sedmica od 20. ovog mjeseca.

**Progon novinara.** U subotu prije podne dospio je u Zagreb iz Beograda novinar Plut, da izvješćuje o veleizdajničkom procesu. Šef policije doznavši za njega, pozvao ga je pred sebe i stavio mu alternativu: ili želi biti u Zagrebu — zatvoren, ili s mjesta odpuvati. Gosp. Plut odabrao je ovo drugo i odputovao odmah poslije podne s brzim vlakom u Beograd.

**Nove željezničke pruge u Bosni.** Kao iz Sarajeva javljaju, sada se radi na tome, da se uvedu neke nove željezničke pruge i to od Brečke do Bjeline, koja će biti sa normalnim tračnicama a biti će duga 40 km. tim će imati spoj na ugarsko-hrvatsku željezničku mrežu putem pruge Brečka—Vinkovci. Istu već trasiraju. Ovom će prugom Brečka postati prelazna stacija. Druga pruga, koja će se graditi — ići će iz D. Tuzle preko Lopara na Bjelinu sa prilikom iz Lopara u Brečku. Ova će biti kao i sve druge bosansko-hercegovačke željeznice uzkočična.

**Rauchovo novinstvo.** Rauch već imade jedan dio štampe uza se. Tu je njegova „Ustavnost“, njemačka „Agramer Zeitung“, osječki „Pozor“ i „Drava“ a doskora će početi i u Djakovu izlaziti novine koje će zastupati njegovu unionističku politiku.

**Po danu jedan, a po noći dva strazara** čuvaju kuću dr. Franka u Zagrebu. Tako nam najme pripovijeda prijatelj, koji je neki dan bio u Zagrebu i to video. Svejedno mora taj čovjek imati velikih zasluga za vlast, koja ga tako bržno čuva.

**Saborski izbori u Koruškoj.** U sriedu su bili izbori iz V. kurije za koruški sabor. Imala su se izabrati četiri zastupnika, no izabran nije nitko, već su potrebni uži izbori. U prvom kotaru Celovac dolazi do uže izbora između njem. nacionalca dr. G. vit. Metznica, odvjetnika, sa 4919 glasova i Slovenca F. Grafenana 5099 glasova od uže izbora. U drugom kotaru Sv. Vid. dolazi u uži izbor njem. nacionalca F. Grössbauer 4768 glasova i njem. katolik R. Tatschi 4546. U trećem kotaru Beljak potreban je uži izbor između njem. nacionalca P. Brugera 3261 glas i socijalista V. Eicha 3102 glasa. Slovenski kandidat M. Turk dobio je 1238 glasova. U četvrtom kotaru Spital biti će uži iz-

bor između njem. nacionalca dra Steinwendera 5428 glasova i kršč. socijala I. Hofera 4533 glasa.

**Progon slovenskog jezika.** Sustavno i neprekidno se izključuje slovenski jezik iz javnog života u Koruškoj, a državne vlasti tomu pripomazu. Najgore je pak u sudovima. Zaludu se pozivali na više instancije, jer niži uredi u Koruškoj ne vrše ni odredaba vrhovnog sudišta. Njemački odvjetnici našli su sada, novi način, kako bi Slovenci odustali od traženja pravice u sudu svojim jezikom. Do sada je bilo običajem, da bi njemački odvjetnik, koji je tražio njemački prevod slovenskog podneska, platio sam trošak za prevod. Sad se uvadja nova praksa. U jednoj parnici predala je stranaka rekurs slovenski napisan. Rekurs je bio odbijen a odvjetnik protivne stranke je pitao, da mu sud odobri K 5— za prevod slovenskog spisa. Sud je to odobrio, a napokon i vrhovni sud. Tim je otvoren put novomu potlačivanju slovenskog jezika u Koruškoj. Njemački odvjetnici dat će prevesti i one slovenske spise koje razumiju, a bi protivnoj stranci povećali troškove, a tim će nastojati, da Slovenac radije dade sebe zastupati njemački, nego li da eventualno padne u veće troškove.

## Iz grada i okolice.

**Promocija.** U ponedjeljak dne 29. o. mj. bio je promoviran na bečkoj universi na čast doktora medicine naš sugrađanin i iskreni otačevnik g. Frano Dulibić. Naša najsrdačnija čestitanja!

**Na poštarsko-brzajvnom uredu u Šibeniku** mješte da stvari krenu na bolje, idu sve na gore. Toliko smo se puta potužili na užasnu nestašicu koli činovničkog toli poslužničkog osoblja, radi koje zapinju posli. Ovih dana ostao je ured sa još manjim brojem osoblja, a da se nije tome ni najmanje providilo. Može li tako ići napried i ured odgovarati svojoj zadaći?

**„Hrvatskom Sokolu“** da počaste uspomenu pok. Iginija Siggorea pokloniše: gg. Juraj Žarković K 10, i Krešimir Novak K 2. — Uprava društva najsrdačnije ovim zahvaljuje.

**„Radničkoj Zadrugi“**, da počasti uspomenu pok. Marije Šurkalo, poklonio je g. Kuzina Joso p. Šime K 4. — Uprava Zadruge ovim najljepše blagodari.

**Novi učitelj „Šibenske Glazbe“** g. M. Melihar priprio je ovdje jučer po podne i preuzeo odmah službu, primivši od dosadašnjeg učitelja g. F. Šillera društvenu imovinu.

**Izvoz celuloze.** Jutros je priprio u našu luku velik parobrod Adrije „Jokaj“ da krcna celulozu za Francusku.

**Brzina brzjava.** U Ercegovome predana je dne 24. o. mj. u 8 sati i 15 časa po podne brzjavka za Šibenik, a stigla je ovom dan a.s. imamo je kod sebe na uvid. Šta ne, munjevna brzina?!

**Lloydov „Thetis“**, kako javismo u zadnjem broju, odmah sutradan nakon nezdore što mu se ovdje desila u petak večer, pristao je opet uz pristanište, gdje su mu do ponedjeljka večer zatvorili rupu na provi, tako, da je jučer u jutro mogao bez ikakve bojazni, da nastavi svoje putovanje.

**Telefon.** Zadnja dva dana bijahu ovdje članovi naročite komisije u poslu postavljanja telefonske mreže u Šibeniku. Čujemo, da će se s radnjama započeti do mjesec dana. Tandem aliqando!

**Nastavlja se radnjama pošumljenja „cimatorija“** oko crkve „Gospje vanka grada“ (Poljana), kojom upravlja kotarski šum. povjerenik g. Travirka. Radnja će biti izvršena bez sumnje na obće zadovoljstvo, pa čemo tako do koju godinu imati i tu ljeti ugodne hladovine.

**U obć. grijalištu** počimlje se predavanjem škrinja za stratifikaciju. Grijanje će odpočet koji dan kasnije t. j. u ponedjeljak, jer se u utanačeni dan t. j. na 3. travnja nije moglo radi toga što je dostava naručenog uljena zakasnila, a to usljed prevoza vojničkih priljaga iz Trsta, zbog kojih su prošlih dana parobrodi ostavljali svu drugu robu. Grijanjem ove godine upravlja gosp. Frano Sormilić.

**Oskudica.** Opet se čuju iz ciele okolice glasovi o oskudici u pučanstvu. Vlada je bila obećala, da će još jednom priskočiti hranom gladujućem siromašnom svietu, pa zato je ovim upozorijemo, kako je prieka nužda, da što prije započne novim djelejenjem hrane.

**Kinematograf.** Traju još predstave slika muke i smrti Isusove uz druge slike koje se periodično izmjenjuju. Sviet ovih dana neobično vrvi u kinematograf.

## Razne viesti.

**Štamparske pogriješke.** Od kako je Gutenberg izumio štampariju, nije bilo knjige bez štamparskih pogriješaka. Mnogi vele, da slega-

rima treba dati čitljiv rukopis, pa onda ne će biti štamparskih pogriješaka. To ne stoji. Dade li se čitljiv rukopis, onda ga slagar daje šegrtu da slaže, a ovaj počini skandaloznih pogriješaka. Nečitljiv pak rukopis daje se pak najboljim slagarima, no i ispod njihove se ruke iskrade tek po klasa pogriješke. Veliki engleski pjesnik Byron upravo se pisao štamparskih pogriješaka. Jedared je svom izdavaču Murayu pisao, da će ga štamparske pogriješke otjerati u grob. U Glasgovu je neki izdavač po što po to hito, da našta štampa knjigu u kojoj ne će biti ni cigle štamparske pogriješke. Sazvao je najbolje korektore na svietu da iskorijeraju knjigu, pa je onda raspisao sto funti šterlinga za onog, tko ma samo jednu pogriješku nadje u knjizi. Nije nitko mogao naći pogriješke, te je tako ta knjiga bila remek-djelo štamparske tehnike. No tekom vremena se ipak naišlo u toj knjizi na pet štamparskih pogriješaka. Ima li dakle na svietu knjige bez štamparskih pogriješaka? Spokojno možemo reći da nema. Ne treba se dakle čuditi, što u dnevnim listovima i u časopisima štamparske pogriješke nisu riedko zelje.

## Zadnje viesti.

**Abdikacija princa Gjorgja — primljena.** U nedjelju u 5 sati poslije podne sastalo se pod predsjedanjem kralja Petra krušno vice, kojemu su prisustvovali svi ministri, predsjednik narodne skupštine Ljuba Jovanović, svi članovi državnog savjeta, glavne kontrole i kasacionog sudišta. Kralj Petar uvažio je abdikaciju princa Gjorgja na prijestolonasljedstvu. Odmah je sastavljen zapisnik o odrekućuu. Princ Gjorgje opetovano je izjavio, da ostaje kod svoje odluke i da se u interesu države i kraljevske porodice odriče prijestolonasljedstva u korist svog brata princa Aleksandra. Akt odreke saobćen je narodnoj skupštini. Princ Gjorgje je prvi čestitao novom prijestolonasljedniku.

**Akt abdikacije pred skupštinom.** Skupština sa svima glasovima — osim glasa mladodradikala Markovića — prihvatila odreku princa Gjorgja na prijestolonasljedstvu. Marković prsvjedovao je proti postupku skupštine. Abdikacija je dakle gotova stvar.

**Proklamacija kralja Petra.** Kralj Petar dao je sljedeću proklamaciju na narod: „Moja sin prijestolonasljednik Gjorgje našao je za shodno, da se odrekne prijestolonasljedstva te je pri ovoj abdikaciji ostao. Nakon saslušanja ministarskog vicea, državnog savjeta i kasacionog sudišta obnašao sam, da primim abdikaciju i da prava prijestolonasljednika i prvorođenog prenese na svog princa Aleksandra, koga ovijem proglašujem za prijestolonasljednika. Stavljajući us znanje srbskom narodu, molim toplo Boga, da blagoslovi moj narod i moju porodicu, — Petar“. Na proklamaciji podpisani su i svi ministri.

**Odstup dinastije Karagorgjevića?** Beogradska „Pravda“ bilježi viest, da se između kralja Petra i ministarstva vode pregovori o odstupu čitave dinastije Karagorgjevića. U ovi se viest vjeruje i stoga, što je zastupnicima rečeno, neka ne odlaže iz Beograda.

**Engleski princ — kralj Srbije.** U čitavoj Srbiji vodi se žestoka agitacija i šire se proglaši proti dinastiji Karagorgjevića a u prilog engleskomu princu Tecku.

**Razoružanje Srbije.** Ratni ministar izdao je nalog, da se pričuvnici, koji su pozvani da ovih dana stupe pod oružje, ne trebaju pozivati odazvati. Osim toga izdao je nalog, da se pričuvnici, koji su sada preko reda pod oružjem, imaju poslati svojim kućama.

**Sporazum velevlasti.** Gledje koraka, kojeg su velevlasti imale prekjueer poduzeti u Beogradu, postignut je podpunu sporazum između baruna Aehrentiala i engleskog poslanika Cartwrighta. Velestyle svjetovale su Srbiji, da dade izjavu koja će biti u suglasju s formulom, izradjenom usljed sporazuma velevlasti. Savezno s time javlja se, da je postignut podpun sporazum i glede ukinuća § 25, berlinskog ugovora o Bosni i Hercegovini.

Hrvatska tiskara (Dr. Kretelji i dr.) Vlastnik, izdavač i odgovorni urednik Josip Drezga.

ŠIRITE

„HRVATSKU RIEČ“!

Iz bolje kuće za knjigotiskarski obrt u „Hrvatskoj Tiskari“ u Šibeniku.

†

**Javna zahvala.**

Prigodom smrti i pogreba naše neprezaljene majke

**Ivanice Dračar rođ. Makale**

primismo toliko dokaza sućuti, da se čujemo dužnim svima ovim putem javno zahvaliti. Istinska hvala svim predstavnicima državnih mjestnih ureda, obć. upravitelstvu, upravama mjestnih škola i svih mjestnih društava, kao što i tvrdki O. Steinbeis na izrazima i dokazima saućesća. Hvala svima u obće, koji se ovom tužnom prigodom nas i mile pokojnice sjetisje bilo kojim načinom.

K n in, 25. ožujka 1909.

Ivan Želimir Dračar, sin; Marija ud. Tichy, kćer; Katica Nikolić, kćer; Vjekoslava Dračar, kćer.

**Prodaje** se jedna kuća u blizini samostana sv. Lovre sa izgledom na more. — Obratiti se na uredništvo.

**Jaja za nasad**

najboljih čistokrvnih nosilaca i to zl. Nymrottes, velikih štajeraka po 30 para i crnih Minoraka po 50 para, kao i jedno 3 mjeseca staro žensko pašče čistokrvne pasmine Sv. Bernarda nudja na prodaju **Franjo Pritz**, K n in (Glavice).

**Novi Brijajčki Salon**

Glavna ulica — ŠIBENJK — Glavna ulica

Uredjen najmodernije — providjen najhigijeničnijim, najsavršeniijim spravama **Bogat izborom najfinijih parfima i inih kosmetika** 12—16

Osoble najudvornije — Postiga uredna čistoća uzorna. Preporuča se p. n. občinstvu.

Prima se

**Jedan naučnik**

Iz bolje kuće za knjigotiskarski obrt u „Hrvatskoj Tiskari“ u Šibeniku.

## HRVATSKA VJERESIJSKA BANKA - PODRUŽNICA - ŠIBENIK.

### BANKOVNI ODJEL

prima uložke na knjižice u konto korentu u ček pro metu; eskomptuje mjenice, financira trgovačke poslove, obavlja inkaso, pohranjuje i upravlja vrijednima. Devize se preuzimaju najkulantnije. Izplate na svim mjestima tu i inozemstva obavljaju se brzo i uz povoljne uvjete.

### DIONIČKA GLAVNICA K 1,000.000

Pričuvna zaklada K 100.000  
Centralna Dubrovnik - - - - -  
- - Podružnica u Splitu i Zadru.  
Priskrbuje zajmove uz amortizaciju kotarima, občinama i javnim korporacijama.

### MJENJAČNICA

kupuje i prodaje državne papire, razteretnice, založnice, srečke, valute, kupone. Prodaja srečaka na obročno odplaćivanje. Osiguranje proti gubitku kod ždribebanja. Revizija srečaka i vrijednostnih papira besplatno. Unovčenje kupona bez odbitka.

### ZALAGAONICA

daje zajmove na ručne zaloge, zlatne i srebrne predmete, drago kamenje i t. d. uz najkulantnije uvjete.

19-52

## Hotel Dinara

Šibenik kod mjestnog kazališta

obskrbljen je izvrsnom kuhinjom -  
udobnim i zdravim sobama i svim  
ostalim mogućim komfortima.  
CIENE VRLO UMJERENE.

Preporučuje se Ivanica ud. Dodig.

46-52

## Hrvati i Hrvatice!

pomozite Družbu  
Sv. Ćirila i Metoda

## JADRANSKA BANKA U TRSTU

Bankovne prostorije u ulici Cassa di risparmio, Br. 5.

Vlastita zgrada.

Obavlja sve bankovne i mjenične poslove eskomptuje mjenice, daje predujmove na vrijednostne papire, kao i na robu ležeću u javnim skladištima.

Kupuje i prodaje vrijednostne papire, svake vrsti, devize, inozemni zlatni i srebrni novac, te

banknote i unovčuje kupovne i izdribebane papire uz najpovoljnije uvjete.

Izdeje doznake na sva glavna tržišta monarhije i inozemstva, te otvara vjeresije uz izprave (dokumente) ukrcavanja.

Prima novac na štedioničke knjižice u tekući i giro račun.

Obavlja sve burzovne naloge nabrže i najsvjestnije uz vrlo umjerene uvjete.

Posreduje i konvertira hipoteke kod prvih hipotekarni zavoda uz najniže uvjete. 22-52

## Banca Commerciale Triestina

prima:

Uložke u krunam uz uložničke Listove:

sa otkazom od 5 dana uz 2 3/4 %  
" " " 15 " " 3 %  
" " " 30 " " 4 1/4 %

Uložke u zlatnim Napoleonima ili u engl. funtim.

(sterlinam) uz uložničke Listove:

sa otkazom od 15 dana uz 2 %  
" " " 30 " " 2 1/2 %  
" " " 3 mjes. " 3 %

NB. Za uložne listove sada u toku, nov kamatnik ulazi u kriepost 15.og Novembra i 10.og Decembra o. g.; izdaje blagajničke doznaične na donosloca sa skadencom od 1 mjeseca uz kamatnjak od 1 1/2 %.

Banko-Ziro i Tekući račun. Valuta od dana uložnja, uz kamatnjak koji će se ustanoviti; obavlja inkasso mjestnih računa, mjenica glasećih na Trst, Beč, Budimpeštu, Prag i druge glavne gradove Monarhije, te plaća domicile svojih korentista bez ikakvog troška.

Izdeje uložne knjižice na štednju uz dobit od 3 1/2 %.

Otvora tekuće račune u raznim vrijednotama. Inkassi: Obavlja utjerivanje mjenica na sva mjesta Inostranstva, odrezaka i izdribebanih vrijednostnih papira uz umjerene uvjete.

Izdeje svojim korentistima doznaične na Beč, Aussig, Bielitz, Brno, Budimpeštu, Carlsbad, Cervignano, Cormons, Cernovicu, Eger, Rieku, Friedek, Gablonz, Goricu, Graz, Innsbruck, Klagenfurt, Lavov, Linz, Olomuc, Pilsen, Polu, Prag, Prossnitz, Dubrovnik, Solnograd (Salzburg), palit, Peplitz, Troppau, Warnsdorf, Bučko-Novomjesto i druge gradove Monarhije bez ikakvog troška, a na Inozemstvo po najboljem dnevnom tečaju.

Izdeje Kreditne listove na sva mjesta Monarhije i Inozemstva.

Bavi se kupnjom uz tovarne dokumente u Novi Jork, London, Pariz, Hamburg, itd. itd. uz umjereni kamatnjak.

Daje predujme na vrijednostne papire, robu, warrants i tovarne dokumente uz uvjete, koje će se ustanoviti.

Daje jamčevinu za carine skladišta Kontirinja (Contrirungs-Lager).

Preuzimaju u pohranu i upravljanje:

U sobi sigurnosti, koja pruža najveću garanciju proti kojoj mu drago pogibeļi provale i vatre i kojoj je posvećen osobiti nadzor sa strane bankovnih organa, primaju se u pohranu vrijednostni papiri, zlato, srebro i dragocjenosti, uz povoljne uvjete, te se na zahtjev preuzima i upravljanje istih.

Osjeđuraje vrijednote proti gubitcima žribebanja

22-52

Banca Commerciale Triestina.



**Najveći izum.**

**Samo K 5-10**

stoji sada pronađena „Nikel-Remontoir“ žepna ura sa znakom „Sistem-Koskopi Patent“, koja idje 36 sati sa kazalom za časove. — Na minut, dobro iduća, — jamčenje za tri godine. (Jedno elegantni lanac i 5 drugih ukrasnih stvari dobiva kupac sata badava). Jedna fina, vrlo liepo izrađjeni srebrna ura sa srebrnim lancem samo K 11-10.

U slučaju nezadovoljstva vraća se novac natrag. Naruče šalju se pouzecom ili novac unaprijed.

M. J. Holzer's Wwe. Marie Holzer  
tvorničko skladište ura, zlata, srebra, kao i glazbene instrumente.  
Krakov, St. Getrudgasse 29, Hochpartere.  
Bogato ilustrovani cilenici šalju se badava i franko.

Traže se putnici. 14-20

Jeftine posjetnice izrađuje

„Hrvatska Tiskara“

Oglašujte u „Hrvat. Rieči“.

## Hrvatska Tiskara

SIBENIK.

Izrađuje svakovrstne radnje, kao: Knjige i brošure, sve vrsti tiskanica za občinske, župne i druge urede, seoske blagajne, odvjetnike, trgovce itd., te moderne posjetnice, zaručne i vjenčane objave, pozive na zabavu, plesne redove, osmrtnice itd.

Ima svoju izvrsno uredjenu

### KNJIGOVEŽNICU

obskrbljenu sa strojem za pozlaćivanje i sa najnovijim slovima, te izvršuje sve knjigoveške radnje sa tiskom u bojama, posrebljenim i pozlaćenim, a prima naručbe za izradbu raznih galanterijskih predmeta, kutija itd. itd.

## CROATIA

OSIGURAVAJUĆA ZADRUGA U ZAGREBU.  
UTEMELJENA GODINE 1884.

CENTRALA: Zagreb, Zrinjski trg, Berislavićeva ulica br. 2. . . . .  
PODRUŽNICE I GLAVNA ZASTUPSTVA: Osijek, Sarajevo, Spljet i Trst.

Ova zadruga stoji pod okriljem i nadzorom občine slobodnog i kr. glavnoga grada Zagreba, te prima uz povoljne uvjete slijedeće vrsti osiguranja

- I. Na ljudski život:**
  - a) osiguranja glavnica za slučaj doživljaja i smrti;
  - b) osiguranje miraza;
  - c) osiguranja životnih renta.
- Osiguranja mirovina, nemoćnina, udovnina i odgojnina sa i bez liečničke pregledbe.
- Pučka osiguranja na male glavnice bez liečničke pregledbe.
- II. Protiv štete od požara:**
  1. Osiguranja zadruga (kuća, gospodarskih zgrada, tvornica).
  2. Osiguranja pokretnina (pokućstva, dućanske robe, gospodarskih strojeva, blaga i t. d.).
  3. Osiguranja poljskih plodina (žita, siena i t. d.).
- III. Osiguranja staklenih ploča protiv razlupanja.**

Zadruga imovina u svim odjelima iznosi: . . . . . K 1,410.816.28  
Od toga jamčevne zaklade: . . . . . K 1,000.000.00  
Godišnji prihod premije s pristojbama preko: . . . . . K 820.000.00  
Izplaćene odštete: . . . . . K 2,619.582.36

Za Dalmaciju pobliže obaviesti daje: Glavno Povjereništvo i Nadzorništvo „Croatiae“ u Spljetu. Poslovnica u Spljetu, ulica Do Sud br. 356.

PUTNICI PRIMAJU SE UZ POVOLJNE UVJETE. 22-52